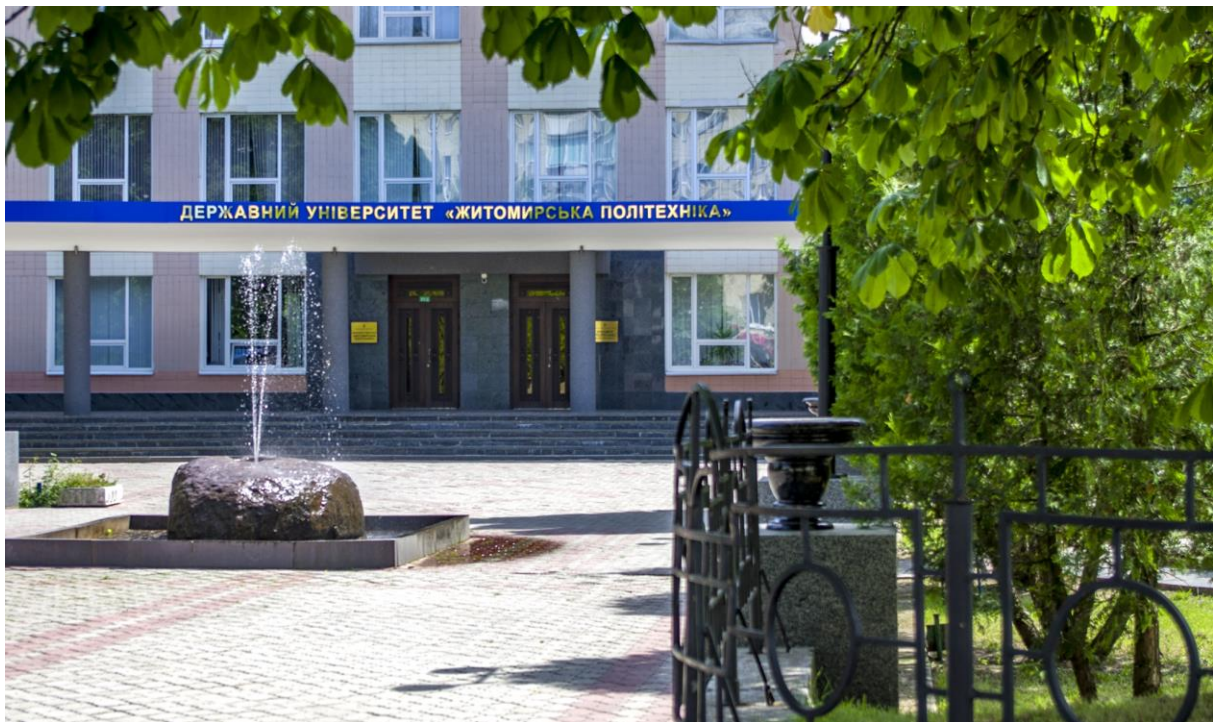

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ЖИТОМИРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА
ОХОРОНИ ПРИРОДИ

ТЕЗИ

**XVII Всеукраїнської наукової on-line конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених
з міжнародною участю
«Сучасні проблеми екології»**

м. Житомир
15 квітня 2021 року

УДК 504:378
Т11

Тези XVII Всеукраїнської наукової on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених з міжнародною участю «Сучасні проблеми екології» 15 квітня 2021 року. Житомир : Житомирська політехніка, 2021. 149 с.

УДК 504:378

Представлено доповіді учасників наукової on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Сучасні проблеми екології». Наведено аналіз та результати досліджень сучасних проблем екології.

Конференція проводилася на базі Державного університету «Житомирська політехніка» у дистанційному режимі з використанням технологій Google Meet – 15 квітня 2021 року.

Наукове електронне видання

ТЕЗИ
XVII Всеукраїнської наукової on-line конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених
з міжнародною участю
«Сучасні проблеми екології»

м. Житомир, 15 квітня 2021 року

Редактори: *І.Г. Коцюба*
Т.В. Курбет

Верстка та макетування: *В.В. Мельник*
І.М. Войналович

Матеріали подано в авторській редакції

Об'єм даних – 21,4 МБ

Видавець і виготівник
Державний університет «Житомирська політехніка»,
вул. Чуднівська, 103, м. Житомир, 10005

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ЖТ № 08 від 26.03.2004 р.

СЕКЦІЯ № 1 ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Давиденко Ю. Г. Демчук Л. І.	ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	8
Гончаренко А. І. Дячук А. С. Кос С. О. Медведєва В. Ю. Мельник В. В.	ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА М. ЛЬВІВ	10
Майорова О. Ю. Прокоп'як М. З.	ОЦІНКА ФЛОРИСТИЧНОГО ТА ФАУНІСТИЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН» (ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ)	13
Сахневич О. П. Демчук Л. І.	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	15
Коновалюк С. Ю. Шевчук М. Б. Мельник В. В.	ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА «ЧОРНОБИЛЬСЬКОЮ ЗОНОЮ ВІДЧУЖЕННЯ»	17
Новицький В. В. Демчук Л. І.	СУЧАСНІ ЗМІНИ КЛІМАТУ КІНЦЯ ХХ - ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	19
Чабан С. П. Ягольник С. Г.	АНАЛІЗ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗОЛОТИСТОЇ КАРТОПЛЯНОЇ НЕМАТОДИ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ	21
Клімчук М. Р. Шелест З. М. Жуковський О. В.	ОГЛЯД МЕТОДІВ БОРОТЬБИ З КОРОЇДОМ ВЕРХІВКОВИМ	22
Югненко А. О. Гандзюра В. П.	ПОШИРЕННЯ ІНВАЗІЙНОГО ВИДУ TRACHEMYS SCRIPTA НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПРИРОДНІ ЕКОСИСТЕМИ	23
Коріньовський В. В. Фарат О. В.	РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ	25
Гармаш А. В. Пастернак В. П. Яроцький В. Ю.	ДИНАМІКА СТАНУ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ НПП «СЛОБОЖАНСЬКИЙ» ЗА ДАНИМИ МОНИТОРИНГУ ЛІСІВ	27
Козачук С. О. Сяська І. О.	ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИРОДООХОРОННИХ ОБ'ЄКТІВ РІДНОГО КРАЮ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ Й ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ	28
Ющенко А. Глєбова О. І.	НОВІ ЕКОІНІЦІАТИВИ	29
Клімчук М. Р. Шелест З. М. Жуковський О. В.	ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ КОРОЇДА ВЕРХІВКОВОГО В ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМАХ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ	30
Сяська Б. В. Гарманчук Л. В.	РОЛЬ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ГЕОДЕЗІЇ ТА ЗЕМЛЕУСТРОЮ	32
Filatov V.M. Krivitskaya I.A. Cherkashyna N. I.	ANALYSIS OF KHARKIV'S RECREATIONAL AREAS DEGREE OF SHAPE OPTIMALITY	33

Майорова О.Ю.,
к.б.н., асистент кафедри ботаніки та зоології,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
majorova@chem-bio.com.ua
Науковий керівник: Прокоп'як М.З.,
к.б.н., викладач кафедри ботаніки та зоології,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
mosula@chem-bio.com.ua

ОЦІНКА ФЛОРИСТИЧНОГО ТА ФАУНІСТИЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН» (ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ)

Національний природний парк (НПП) «Дністровський каньйон» – один з найбільших природно-охоронних об'єктів Тернопільської області. Природні ландшафти парку різко контрастують із спокійним характером рельєфу Прикарпаття й Поділля, які він розділяє. Це природна скарбниця місцезростає рідкісних видів рослин і поширення рідкісних видів тварин. НПП створений у 2010 р. (указ Президента № 96 від 3.02.2010 р.) з метою збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів Середнього Придністров'я, які мають важливе природоохоронне, наукове, естетичне, рекреаційне та оздоровче значення.

Метою нашої роботи була оцінка флористичного та фауністичного різноманіття НПП «Дністровський каньйон».

Фактичним матеріалом для оцінки флористичного і фауністичного різноманіття були: фондова література, державна документація, матеріали з офіційного сайту НПП «Дністровський каньйон», статті за тематикою. Для визначення флористичної і фауністичної цінності використовували коефіцієнти репрезентативності та унікальності. Коефіцієнт репрезентативності визначали за відношенням кількості видів рослин, або тварин досліджуваної території до числа видів у області (регіоні). Для оцінки показників коефіцієнту репрезентативності використовували таку бальну шкалу: 3 бали досліджуваній коефіцієнт становитиме при 31–40 % і більше; 2 бали – 10–30 %; 1 бал – до 10 %. Коефіцієнт унікальності оцінювали відношенням видів занесених до Червоної книги України в межах досліджуваної території і кількості видів занесених до Червоної книги України в області (регіоні). При підрахунку флористичної і фауністичної унікальності 3-м балам відповідали показники 21–30 % і більше, 2-м – 5–20 % і 1-м балам оцінювали показники з коефіцієнтом до 5 % [6].

За рахунок різноманітності екологічних умов Дністровського каньйону тут сформувалася багата флора вищих судинних рослин (понад 1000 видів). Серед представників рослинного світу найбільш поширені види європейського типу; на другому місці – бореальні голарктичного і палеарктичного типу поширення; потім види середземноморського і найменше степово-понтичного типу.

Через нерегламентований антропогенний вплив флора парку зазнала істотних змін і втрат. Проте в окремих місцях збереглися природні ділянки різного типу рослинності: дубові й букові ліси, ділянки з цінними деревними або чагарниковими породами, вікові й екзотичні дерева, наскельно-стєпова і лісостєпова рослинність з вкрапленням представників третинного періоду [1].

На сьогодні, в межах НПП «Дністровський каньйон» росте 65 видів рідкісних рослин, з-поміж яких:

- 21 вид, занесений до Червоної книги України;
- 2 види, занесені до Європейського червоного списку;
- 2 види охороняються Бернською конвенцією;
- 43 види, включені до Регіонального списку рідкісних рослин Тернопільщини [2, 4].

Частка флористичного різноманіття НПП «Дністровський каньйон» у відношенні до території Тернопільської області становить 91 %, що вказує на багатство рослинного світу досліджуваної території та повноту відображення флори регіону. Таким чином, коефіцієнт репрезентативності флори досліджуваної території становить 3. Коефіцієнт унікальності рослинного світу НПП «Дністровський каньйон» є дещо нижчим, і становить 2. 13 % від загальної кількості занесених до Червоної книги України (2009 р.) видів області зустрічаються на території парку.

Фауна НПП «Дністровський каньйон» різноманітна, багатша, ніж на прилеглий території. Всього у каньйоні понад 230 видів тварин, серед яких: 140 видів птахів, 29 – ссавців, по 11 – земноводних і плазунів [7]. Більше 65 видів (у тому числі комахи) занесені до Червоної книги України (2009 р.). Частка фауністичного різноманіття НПП «Дністровський каньйон» у відношенні до території Тернопільської області становить 56 %. Таким чином, коефіцієнт репрезентативності фауни дослідженої території становить 3. Коефіцієнт унікальності тваринного світу парку також становить 3; 30 % від загальної кількості занесених до Червоної книги України (2009 р.) видів області зустрічаються на території парку.

Основними причинами порушення нативного стану природних ландшафтів парку та скорочення популяцій рідкісних видів рослин і тварин є:

- розорюваність сільськогосподарських угідь (80–90% території парку);
- окультурення ландшафтів та урбанізація;
- заліснення природних лісових галявин і задернілих Дністровських схилів без урахування місць поширення цінних видів рослин і тварин. Ще у 30-х роках ХХ ст. спостерігався наступ деревно-чагарникових порід на флору степових ділянок Дністровського каньйону, розташованих у лісах або між ділянками лісу. Інтенсивність заростання флори Дністровських схилів і стінок з кожним роком посилюється [3,5];
- масова заготівля лікарської сировини та збирання для продажу місцевим населенням видів рослин занесених до Червоної книги України (підсніжників, шафрану, пролісків тощо).

Тому, з метою збереження біологічного різноманіття НПП «Дністровський каньйон» необхідно створити умови для відновлення, охорони і збалансованого використання територій парку; зменшити антропогенне навантаження на об'єкт шляхом контролю за дотриманням правил поведінки на території природно-заповідних об'єктів і використовувати адміністративні стягнення за ці порушення; підвищити рівень обізнаності населення про туристичні та освітні послуги, які надають у парку, тощо.

Висновки. Отже, тваринний і рослинний світ НПП «Дністровський каньйон» є багатим і різноманітним. Для флори і фауни парку характерні високі коефіцієнти репрезентативності та унікальності, що вказує на багатство біорізноманіття території і доцільність її охорони.

Список використаної літератури:

1. Гетьман В. Дністровський каньйон у національному природному парку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія*. 2016. Т. 1 (64). С. 23–29. doi: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2016.64.4>
2. Мудрак Г.В. особливості природокористування в межах Дністровського широтно-меридіонального екокоридору. *Теорія і практика природокористування*. 2018. № 3. С. 26–32.
3. Мудрак О.В. Збалансований розвиток екомережі Поділля: стан, проблеми, перспективи: монографія. Вінниця: СПД Главацька Р.В., 2012. 914 с.
4. Обґрунтування про необхідність створення національного природного парку «Дністровський каньйон» для збереження генофонду рослинного і тваринного світу та цінних об'єктів неживої природи. *Управління екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА*. URL: <http://www.ecoternopil.gov.ua> (дата звернення: 07.12.2020).
5. Регіональна схема формування екологічної мережі Тернопільської області. *Управління екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА*. URL: <http://www.ecoternopil.gov.ua> (дата звернення: 03.12.2020).
6. Социально-экологическая значимость природно-заповедных территорий Украины / Андриенко Т.Л. та ін. Київ.: Наук. думка, 1991. 160 с.
7. Чайковський Н.П. На берегах Дністрових. URL: https://www.tourclub.com.ua/uk/info/local-lore/dnister/banks_dniester (дата звернення: 15.12.2020)